

G.M.I.Quaedvlieg

MAASTRICHT'S ORGELPRACHT

Wandeling langs vier eeuwen monumentaal orgelbezit

2007

Het silhouet van Maastricht is de eeuwen door beheerst door een veelvoud aan grote en kleinere torens van talrijke kerken en kapellen. En waar kerken zijn, vinden we ook de reeds door velen bewonderde en in woord, beeld en klank vastgelegde Maastrichtse orgelschat. Al meerdere eeuwen twee onlosmakelijk met elkaar verbonden lijkende zaken.

Maastricht kende reeds vroeg een tweetal belangrijke kerken. Nabij het oude Romeinse castellum vond men de v.m.bisschopskerk, toegewijd aan O.L.Vrouw, terwijl boven het graf van bisschop Servatius een tweede kerk was ontstaan. Beide kerken werden beheerd door een kapittel, waarvan de oorsprong en oudste geschiedenis in het duistere verleden is gelegen. Zij beperkten hun bemoeienis niet tot het geestelijke en materiële, doch lieten ook niets na om de reputatie van hun kerk zo groot mogelijk te maken. In dit kader bleken zij ook aandacht te hebben voor het orgel; een vanuit het nabijgelegen Aken – waar in 812 in het paleis van Lodewijk de Vrome een orgel werd geplaatst, een geschenk van de keizer van Byzantium – binnen deze regio verspreid instrument. In 1282 werd een zekere Henricus van Aken benoemd tot organist van de O.L.Vrouwekerk, terwijl in 1305 het kapittel van Sint Servaas geld beschikbaar stelde voor het herstellen van het orgel in hun kerk. Wanneer deze kerken hun orgel kregen, is niet bekend, doch het staat onomstotelijk vast, dat zij er een bezaten. Dit niettegenstaande de bedenkingen welke de kerkelijke overheid toentertijd had tegen het gebruik van muziekinstrumenten in de kerken tijdens de vieringen. Het 14^e eeuwse "Liber Ordinarius" van de O.L.Vrouwekerk geeft ons een duidelijk inzicht in het orgelgebruik in deze en soortgelijke kerken. Dit bestond in hoofdzaak uit het inleiden en afwisselen – "preluderen en alterneren" – van het gregoriaanse gezang tijdens zowel de mis als de vesper op alle feestdagen van het kerkelijk jaar. De nog primitieve staat van het toenmalige zgn. blokwerk-orgel – dat slechts één klankkleur en –sterkte kende en zeer beperkt van omvang was – werd kennelijk niet als een wezenlijk bezwaar ervaren.

Naarmate het orgel zich vanaf de 15e eeuw verder ontwikkelde, bood het voor kerkelijk gebruik nieuwe mogelijkheden. Het vond al heel snel ook zijn weg naar de inmiddels in de stad gestichte kloosterkerken en zelfs een enkele parochiekerk. Hierbij viel vooral de kerk van de Predikheren op waar door toedoen van prior Franciscus Goutier van Hasselt in 1525 een orgel werd geplaatst door Peter Briesger uit Koblenz; voor de kerkmeesters van de Sint Jan te 's-Hertogenbosch aanleiding om hun orgelmaker o.m. naar Maastricht te sturen om er de "vreemde registers in sekeren orgale daer staande" te gaan beluisteren vooraleer aan te vangen met de bouw van een nieuw orgel voor hun kerk.

Van een tweetal Maastrichtse orgels uit deze periode kennen we nadere bijzonderheden. Zo was het orgel in de toenmalige Sint Nicolaaskerk – de parochiekerk van het O.L.Vrouwe-kapittel – voorzien van Prestant / Quintadeen / Holpijp / Octave / Mixtuur / Cymbel / Sifflet / Trompet "met twee halve registers", terwijl het orgel van de kerk van de Antonieten voorzien was van Prestant / Holpijp / Superoctaaf / Cimbel / Mixtuur / Gemshoorn / Trompet.

Binnen het kerkelijk gebeuren had het orgel inmiddels een vaste plaats veroverd; voor het bisdom Roermond reden om – mede naar aanleiding van discussies tijdens het Concilie van Trente (1563) – in zijn statuut van 1570 nogmaals nadrukkelijk erop te wijzen, dat "het orgelspel steeds moet strekken tot verhoging van de plechtigheid en niet om de godsvrucht te

hinderen en de eredienst te ontsieren". Binnen de kringen van de Gereformeerden ging men nadrukkelijk verder en bepleitte men zelfs het orgelspel – "een dom en onredelijk geluyt" – geheel te verbieden en het orgel uit de kerken te verbannen. Maastricht kon van dit laatste iets ervaren toen in 1632 de Gereformeerden ook in deze stad vaste voet aan de grond kregen en de beide aan hen toegewezen katholieke kerken (Sint Jan en Sint Matthias) vooralsnog niet de beschikking kregen over een orgel. Wat de Sint Matthiaskerk betreft zou het zelfs tot 1726 duren vooraleer er een orgel werd geplaatst; naar het heette "tot weeringe van onordentelijckheit in het Psalmsingen en tot bijzondere Stichtinge van de Gemeijnte". De Waalse Gereformeerden en de Lutheranen hadden er kennelijk minder moeite mee om een orgel in hun kerk te accepteren.

Maastricht kende in de 17^e eeuw haar "gouden eeuw" van de orgelcultuur. Rond 1650 plaatste een onbekend orgelbouwer een nieuw orgel in de Predikherenkerk, dat in 1734 door Jean Baptiste le Picard werd uitgebouwd tot een typisch klassiek Frans orgel. Als zodanig paste het uitstekend naast het in 1652 door de uit Maastricht afkomstige Luikse "facteur d'orgues" Andries Severijn voor de O.L.Vrouwekerk gebouwde orgel en het in 1665 door Remigius Ancion uit Hoei (B) daar geplaatste koor-orgel.

Het orgelgebruik bleef elementen uit het verleden koesteren, zoals o.m. blijkt uit een besluit van het kapittel van Sint Servaas in 1733 om tijdens de Pinksterdagen "het Veni Creator op Gregoriaanse wijze in plaats van meerstemmig te zingen en na ieder vers het grote orgel te laten spelen zonder nochtans een vers over te slaan". Zulks bepaalde mede de rijke klankkleur van het Maastrichtse orgel door de eeuwen; kenmerkend voor het Frans/Waalse orgeltype van die jaren.

Toen kort na 1770 de uit het Noord-Franse Attigny afkomstige Joseph Binignat zich in Maastricht vestigde – mogelijk in het gevolg van de Luikse orgelbouwer Mùselaire – nam de stad weldra ook een belangrijke plaats in op het gebied van de orgelbouw; aanvankelijk werkte hij samen met de Maastrichtse schrijnwerker Lambert Houtappel. Zijn naam en faam is voor wat Maastricht betreft nadrukkelijk verbonden aan het orgel van de Sint Janskerk (1780/1806), het thans in de vm.Cellebroederskapel geplaatste orgel (1794), doch vooral het magistrale orgel van de Sint Matthiaskerk (1808). Zijn activiteiten werden deels overschaduwd door de opheffing van de beide kapittels en de diverse kloosters en de tijdelijke sluiting van de meeste kerken tijdens de Franse bezetting van de stad door de Fransen eind 18^e eeuw.

Binignat's werk – na zijn dood in 1837 enige jaren voortgezet door zijn zoon Adam – werd vanaf 1850 gecontinueerd door het zich in de stad gevestigde duo Pereboom & Leijser. Evenals Binignat hielden zij vooralsnog vast aan het vertrouwde orgelbeeld en gingen bij hun werk uit van "behouden wat goed is gebleken of wat nog steeds goed voldoet, zodat vernieuwingen niet zinvol leken". Geen van de in Maastricht aanwezige orgels ontkwam overigens aan hun activiteiten. Vooral de grote orgels in de Sint Servaas en de O.L.Vrouwekerk en het orgel in de Evangelisch-Lutherse kerk ondergingen na 1850 een ware metamorfose en kregen een typisch laat 19^e eeuws klankpatroon, beheerst door een groot aantal 8'- en 4'-stemmen en voorzien van een 16'-pedaal. Volledig eigentijds was het orgel dat Pereboom & Leijser in 1878/1879 plaatsten in de Sint Martinuskerk (Wyck) en dat als hun gaafst bewaard gebleven werkstuk geldt.

Sporen van de evenbedoelde stroming binnen het Maastrichtse orgelgebeuren werden min of meer gerespecteerd toen na 1950 het merendeel van de inmiddels als beschermde monumenten in de zin van de "Monumentenwet" gekwalificeerde orgels een grondige restauratie onderging en Maastricht als orgelstad cultureel een nieuwe dimensie kreeg.

* * *

Sint Servaasbasiliek

Basiliek van Sint Servaas

In het kader van de herinrichting van deze vm.kapittelkerk als parochiekerk werd er in 1804 het orgel van de vm.Predikherenkerk geplaatst. Dit was rond 1650 gebouwd door een onbekende maker en was in 1734 door le Picard uitgebreid tot een typisch klassiek Frans orgel. Op de nieuwe standplaats werd het in de loop van de 19^e eeuw geleidelijk getransformeerd tot een specifiek 19^e eeuwse romantisch orgel. Enige tijd kende het zelfs een omvang van vier werken. In 1990 werd het door de firma Verschueren Orgelbouw (Heythuysen) herbouwd "met gebruikmaking van zoveel mogelijk waardevolle delen en elementen" uit meerdere eeuwen, doch vanuit de midden 19e eeuwse opzet van het orgel.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Echo</u>	<u>Pédale</u>
Montre 16'	Montre 8'	Bourdon 8'	Montre 16'
Bourdon 16'	Bourdon 8'	Flûte 4'	Soubasse 16'
Montre 8'	Salicional 8'	Flageolet 2'	Quint 12'
Bourdon 8'	Unda Maris 8'	Cornet I-II-III	Flûte 8'
Viola da Gamba 8'	Bilingua D 8'	Voix humaine 8'	Montre 4'
Flûte harmonique 8'	Prestant 4'		Bombarde 16'
Prestant 4'	Flûte 4'		Trompette 8'
Flûte 4'	Doublette 2'		Clairon 4'
Salicional 4'	Flageolet 1'		
Nasard 3'	Mixture II-III		
Doublette 2'	Basson-Hautbois 8'		
Cornet V			
Fourniture III-IV			
Cymbale II			
Bombarde 16'			
Trompette 8'			
Clairon 4'			

Onze Lieve Vrouwe Basiliek

Basiliek O.L.Vrouw tenhemelopneming

Dankzij de tijdelijke plaatsing van het orgel van de vm.kapittelkerk in de naastgelegen parochiekerk van Sint Nicolaas (1804-1837) kon het door Severijn in 1652 voor eerstgenoemde kerk gebouwde orgel behouden blijven en prijkt het nog steeds in deze fraaie romaanse basiliek. In de 19^e eeuw moest het weliswaar diverse "aanpassingen" accepteren; een proces dat nog in 1963 een vervolg kreeg. Veel van de oorspronkelijke opzet werd naar vermogen hersteld tijdens de jongste restauratie in 1984 door Flentrop Orgelbouw, waarbij het Positief zijn plaats in de balustrade (her)kreeg, voorzien van eigentijdse orgelluiken.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Echo</u>	<u>Pédale</u>
Bourdon 16'	Bourdon 8'	Bourdon 8'	Soubasse 16'
Montre 8'	Prestant 4'	Prestant 4'	Flûte 8'
Bourdon 8'	Flûte 4'	Doublette 2'	Flûte 4'
Viola da Gamba 8	Nasard 3'	Flageolet 1'	Bombarde 16'
Prestant 4'	Doublette 2'	Cornet III	Trompette 8'
Flûte 4'	Quarte de Nasard 2'	Chalumeau 8'	Clairon 4'
Nasard 3'	Tierce 1 3/5'		
Doublette 2'	Fourniture III		
Tierce 1 3/5'	Cymbale II		
Cornet IV	Cromorne 8'		
Fourniture IV			
Cymbale III			
Trompette 8'			
Clairon 4'			
Voix humaine 8'			

Sint Matthiaskerk

Sint Matthiaskerk

Toen in 1804 deze kerk weer beschikbaar kwam voor de rooms-katholieke eredienst, werd er in eerste instantie het orgeltje uit de tegenover gelegen Sint Catharinakapel geplaatst. Dit moest reeds in 1808 plaats maken voor "een nieuwen orgel van een genoegzaam getal registers" en voorzien van "drie clavieren"; een opmerkelijk instrument met enerzijds "veel traditioneel Waals-Maastrichts" en anderzijds enkele "moderne trekjes" oftewel "het oude concept in een vroeg 19e eeuws kader". Ook dit orgel ont kwam niet aan de vernieuwingsdrang. Ten dele kon zulks nadien teruggedraaid worden. Alleen voor wat de samenstelling van het Pédale betreft werd vastgehouden aan de opzet van Pereboom & Leijser uit 1874/1875.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Echo (D)</u>	<u>Pédale</u>
Bourdon 16'	Bourdon 8'	Bourdon 8'	Montre 16'
Montre 8'	Prestant 4'	Prestant 4'	Flûte 8'
Bourdon 8'	Fluyt 4'	Cornet III	Bombarde 16'
Prestant 4'	Nasard 3'	Cromhorne 8'	Trompette 8'
Fluyt 4'	Doublette 2'		Clairon 4'
Violine di Gamme 4'	Tierce 1 3/5'		
Nasard 3'	Mixture III		
Doublette 2'	Cornet D III		
Tierce 1 3/5'	Cromhorne B 8'		
Fourniture IV	Hautbois D 8'		
Sesquialter II			
Cymbale II			
Cornet D V			
Trompette B/D 8'			
Vox humana 8'			
Clairon 4'			

Sint Martinuskerk Wyck

Sint Martinuskerk (Wyck)

Aanvankelijk kon deze kerk beschikken over het in 1784 – ter vervanging van het tot dan toe gebruikte instrument - aangekochte orgel van de toen gesloten kerk van de Antonieten. Toen dit rond 1875 "in alle zijne deelen door den tijd en aanhoudend gebruik zoodanig sleet was geworden, dat de kosten van herstelling niet gerechtvaardigd konden worden", plaatsten Pereboom & Leijser in 1878/1879 een nieuw driemanuaals orgel; "een rijp werk in romantische stijl", doch desalniettemin voorzien van elementen die herinneren aan "de traditie van het 18e eeuwse zuidelijke orgel" (discant-Echowerk). Als bijzonderheid kent het orgel een zgn. "**Combinaison Grand'orgue**". Het orgel is de jaren door ongewijzigd gebleven.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Echo (D)</u>	<u>Pédale</u>
Montre 16'	Bourdon 16'	Flûte	Montre 16'
Bourdon 16'	Montre 8'	harmonique 8'	Flûte 8'
Montre 8'	Salicional 8'	Bourdon 8'	Quintaton 8'
Bourdon 8'	Mélophone 8'	Salicional 8'	Bombarde 16'
Viola da Gamba 8'	Bourdon 8'	Flageolet 2'	
Prestant 4'	Prestant 4'	Hautbois 8'	
Flûte harmonique 4'	Flûte 4'	Voix humaine 8'	
Octave 2'	Trompette 8'		
Fourniture III			
Cornet D V			
Trompette 8'			
Clairon 4'			

Sint Janskerk

Sint Janskerk

In de kas van het in 1780 door Binvignat/Houtappel in deze kerk geplaatste orgel bouwde Verschueren Orgelbouw (Heythuysen) in 1992 – ten dele met oud pijpwerk – een nieuw tweemanuaals orgel, waarvan het Grand'orgue grotendeels een reconstructie is van het oorspronkelijke Binvignat-orgel (1780/1806), zij het met een Bourdon 16' in plaats van de karakteristieke Sesquialter II.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Pédale</u>
Bourdon 16'	Montre 8'	Soubasse 16'
Montre 8'	Bourdon 8'	Flûte 8'
Bourdon 8'	Prestant 4'	Bombarde 16'
Prestant 4'	Flûte 4'	
Flûte 4'	Nasard 3'	
Nasard 3'	Doublette 2'	
Doublette 2'	Flageolet 2'	
Tierce 1 3/5'	Tierce 1 3/5'	
Fourniture IV	Fourniture III	
Cornet D IV	Cromorne B/D 8'	
Trompette B/D 8'		
Clairon 4'		

Evangelisch Luitherse Kerk

Evangelisch-Lutherse kerk

Nadat korte tijd gebruik was gemaakt van een tweedehands orgeltje, plaatste Metzker in 1695 een nieuw eenmanuaals orgel, dat in 1762 door de Luikse orgelmaker Mùselaire ten dele werd vernieuwd en uitgebreid. De windlade en een groot deel van het pijpwerk werden in 1863 door Pereboom & Leijser hergebruikt bij de bouw van een nieuw tweemanuaals orgel, op aandrang van enkele Amsterdamse adviseurs van de kerkeraad voorzien van een drietal zelfstandige pedaalstemmen. De historische opzet van het orgel ging ten dele verloren als gevolg van de door Flentrop Orgelbouw in 1965 aangebrachte wijzigingen.

<u>Grand'orgue</u>	<u>Positif</u>	<u>Pédale</u>
Bourdon 16'	Bourdon 8'	Soubasse 16'
Montre 8'	Prestant 4'	Flûte 8'
Bourdon 8'	Flûte 4'	Bombarde 16'
Prestant 4'	Nasard 3'	
Flûte 4'	Doublette 2'	
Quinte 3'	Quarte de Nasard 2'	
Doublette 2'	Tierce 1 3/5'	
Tierce 1 3/5'	Larigot 1 1/3'	
Fourniture III	Sesquialter II	
Cornet D IV	Fourniture III	
Trompette B/D 8'	Cornet D III	
	Cymbale II	
	Trompette 8'	
	Voix humaine 8'	

Waalse / Gereformeerde kerk

Waalse / Gereformeerde kerk

In 1743 bouwde Thomas Weidman uit Ratingen (D) het thans nog aanwezige orgel, waarbij gebruik werd gemaakt van de kas van het vorige rond 1664 door Remigius Ancion (?) geplaatste orgel.

<u>Manuaal</u>		<u>Pedaal</u>
Montre 8'	Cornet D IV	aangehangen
Bourdon 8'	Sesquialter II	
Prestant 4'	Fourniture IV	
Flûte 4'	Trompette B/D 8'	
Nasard 3'	Vox humana 8'	
Doublette 2'		

Vm. Cellebroederskapel

Vm.Cellebroederskapel

Sedert 1962 beschikt de gemeente Maastricht – via ruiling – over het in 1794 door Binvignat/ Houtappel in de kerk van Berg en Terblijt geplaatst orgel, dat in 1852 door Gebr. Franssen was gewijzigd en van 1937 tot 1962 dienst deed in de nieuwe parochiekerk van Scharn-Heer. Na plaatsing in de vm.Cellebroederskapel werd het in 1969 door Verschueren Orgelbouw (Heythuysen) gerestaureerd en her kreeg de oorspronkelijke (?) opzet.

<u>Manuaal</u>		<u>Pedaal</u>
Bourdon 8'	Tierce 1 3/5'	aangehangen
Montre haute 8'	Sesquialter II	
Prestant 4'	Fourniture III	
Flûte 4'	Cornet III	
Nasard 3'	Trompette B/D 8'	
Doublette 2'		

Stadhuis

Stadhuis

In het kader van de viering van het 300-jarig bestaan werd in 1964 in de hal van het Stadhuis een door de gemeente kort voordien aangekocht 18^eeeuws orgel geplaatst. Het had voordien van 1865 (?) tot 1957 dienst gedaan in de parochiekerk van Opgrimbie (B) en werd in 1980 door Verschueren Orgelbouw (Heythuysen) gerestaureerd waarbij de oorspronkelijke (?) opzet werd hersteld. Over de herkomst en de bouwer van dit orgel bestaan meerdere vermoedens; duidelijke archivalia ontbreken. Mogelijk betreft het het in 1728 door Laurent Gilman voor de Jesuitenkerk te Luik gebouwde orgel, dat nadien in een van de kerken van Sint Truiden terecht is gekomen en vandaar naar Opgrimbie verkocht zou zijn. Het orgel heeft - als enige in Maastricht - het oorspronkelijke blok- of kistpedaal behouden.

<u>Manuaal</u>		<u>Pedaal</u>
Bourdon 8'	Larigot 1 ½'	aangehangen
Prestant 4'	Fourniture IV	
Flûte 4'	Cornet D III	
Nasard 3'	Cromorne B/D 8'	

Opmerkelijk is, dat de interesse voor het orgel zich lange tijd vrijwel volledig beperkte tot de beide kapittelkerken, de kloosterkerken en de kerken van de Gereformeerden. In de overige (kleinere) kerken zag men de aanschaf van een orgel als een overbodige investering en bleef men zonder begeleiding zingen. Eerst toen eind 18^e/begin 19^e eeuw talrijke orgels van opgeheven kloosters beschikbaar kwamen – veelal tegen een geringe prijs – gingen ook bedoelde kerken belangstelling tonen en werd het orgel geleidelijk een niet meer weg te denken element van de inrichting van een kerk. Ook de strengere normen welke vanwege de kerkelijke overheid ten aanzien van de kerkmuziek werden gesteld, hebben hieraan bijgedragen. Rond Maastricht deed dit verschijnsel zich vooral voor in de diverse leefgemeenschappen, welke in de loop van de 20ste eeuw via annexatie onderdeel zijn gaan uitmaken van groot-Maastricht. Een deel van deze kerken bleek te beschikken over een waardevol orgel, passend binnen het Maastrichtse monumentale orgelbestand.

Sint Petrus Bandenkerk (Heer)

De overlevering wil, dat deze kerk rond 1804 de beschikking kreeg over het (oude) orgel van de Sint Nicolaaskerk te Maastricht, toen dit moest wijken voor het daar tijdelijk onder te brengen Severijn-orgel van de O.L.Vrouwekerk. De kas en enig pijpwerk van dit orgel werden rond 1850 door Pereboom & Leijser hergebruikt bij de bouw van het huidige tweemanuaals orgel met aangehangen pedaal. Op een lege sleep van het Positif werd in 1972 door Verschuieren Orgelbouw (Heythuysen) alsnog een Salicional 8' geplaatst toen zij het orgel restaureerden. Voor het overige is het orgel ongewijzigd gebleven.

Sint Michaelkerk (Heugem)

Het in 1843 door Gebr.Schauten (Jüchen, D) geplaatste orgel is sedert 1980 - toen in de kerk een nieuw koor-orgel werd geplaatst – buiten gebruik. Enig pijpwerk van het eenmanuaals orgel met aangehangen pedaal is verloren gegaan.

Sint Jan de Doperkerk (Limmel)

In 1870 bouwden Pereboom & Leijser voor deze kerk een nieuw orgel, voorzien van een aangehangen pedaal. De stemmen van dit qua opzet eenmanuaals orgel zijn verdeeld over Grand'orgue (8 stemmen) en Positif (4 stemmen). In 1932 werd de oorspronkelijke Flûte traverse D 8' van het Positif vervangen door een Flûte 4'.

Allerheiligste Verlosserkerk (Sint Pieter)

Ook in deze kerk plaatsten Gebr.Schauten (Jüchen, D) in 1843 een nieuw eenmanuaals orgel met aangehangen pedaal, dat aldaar dienst deed tot 1929 en zich – na een aantal jaren gebruikt te zijn in de kerk te Rothem-Meerssen – thans in sterk gewijzigde vorm in de Hervormde kerk te Hoorn bevindt. Van 1939-1954 was de kerk te Sint Pieter niet in gebruik. Sedert 1964 beschikt deze over het in 1875 door Knipscheer III voor de kerk te Abbenbroek – waar het veel schade opliep tijdens de watersnoodramp van 1953 – gebouwde eenmanuaals orgel met aangehangen pedaal. Het werd in 2000 gerestaureerd door Verschuieren Orgelbouw (Heythuysen).

Sint Petrus- en Pauluskerk (Wolder)

Ter vervanging van een in 1843 door Adam Binvignat geplaatst orgeltje bouwden Pereboom & Leijser in 1852 het huidige eenmanuaals orgel met aangehangen pedaal. Sedert 1965 bevindt het op enkele onderdelen gewijzigde instrument zich in een nieuwe (eigentijdse) kas.

Sint Antonius van Paduakerk (Nazareth)

In deze moderne kerk bevindt zich het in 1868 door Pereboom & Leijser in 1868 voor de toenmalige Minderbroederskerk te Maastricht gebouwde tweemanuaals orgel; oor-spronkelijk geheel als zwelwerk uitgevoerd en geplaatst in een aan de kloosterkerk grenzende ruimte in het klooster. Bij de plaatsing in de kerk van Nazareth (nabij Limmel) werd alsnog een schijnfront aangebracht.

* * *

literatuur

- * Het historische orgel in Nederland
(I O.L.Vrouw – Waalse kerk / II Sint Servaas – Stadhuis / III Heer – Sint Jan /
IV St.Servaas – vm.Cellebroederskapel – St.Matthias / VI Heugem / VIII. Lu-
therse kerk / IX Nazareth – Limmel / X Sint Pieter – Ursulinen / XI Wyck)
- * Het Orgel. Orgaan van de Nederlandse Organisten Vereniging
(1972: Heer / 1981: Stadhuis / 1986: O.L.Vrouw / 1992: Sint Servaas – Sint
Matthias – Lutherse kerk / 1994: Sint Jan)
- * Frans Jespers c.s. – Pereboom & Leijser. Orgelmakers te Maastricht
- * J.Jongepier – Toegang tot het orgel.
- * G.M.I.Quaedvlieg – Maastricht Orgelstad
- * George Hendricus Broekhuizen sr. – Orgelbeschrijvingen (hs.circa 1850-1862) Uitgave
Ver.voor Nederlandse Muziekgeschiedenis
- * M.A.Vente – Proeve van een repertorium van de archivalia betrekking
hebbende op het
Nederlandse orgel en zijn makers tot omstreeks 1630.
- * idem. – Die brabantse Orgel.

Discographie

- * Monumentale stadorgels in Maastricht (TRA 2001-04)
- * Historische orgels in Limburg (TSJ CD 9503/5)
- * Pereboom & Leijser, facteurs d'Orgues à Maastricht (SOL 2003-01)
- * Verschueren 1891-1991 (LB CD 28/29)
- * César Franck en tijdgenoten (TRA 2004-01)
- * Sint Servaasbasiliek Maastricht (TSJ CD 9602)
- * O.L.Vrouwebasiliek Maastricht (JQZ Muziekprod.98029-2)
- * Anthologie de l'orgue liegeois (004092/93)
- * Musique de Versailles (Intersound 1005)
- * Magnificat (TRA 2003-01)